

Wetenschap&Onderzoek

Topsport in Nederland: ontwikkelingen, aandachtspunten en maatschappelijke waarde

Topsport kan verbinden, inspireren en bijdragen aan een gevoel van trots. Maar hoe ervaren sporters en coaches zelf hun topsportomgeving? En hoe kijkt de Nederlandse bevolking naar topsport? De monitor Topsport in Nederland (TiN) brengt deze perspectieven in beeld en laat zien waar topsport al van waarde is en waar kansen liggen om die waarde te vergroten.

DOOR: AGNES VAN SUIJLEKOM EN LISANNE BALK (MULIER INSTITUUT)

De centrale ambitie van het Nederlandse topsportbeleid is helder: de maatschappelijke waarde van topsport vergroten. Topsport is immers niet alleen een podium voor prestaties, maar kan ook een bron van inspiratie, verbinding en trots zijn. Om die maatschappelijke waarde te vergroten, zijn er gerichte doelen gesteld. Denk aan het maatschappelijk verantwoord organiseren van topsport en het vergroten van de zichtbaarheid en het bereik ervan. Onderzoek naar topsport kan helpen om de voortgang op deze doelen te bepalen. Door inzicht te krijgen in hoe topsport is georganiseerd en wordt beleefd – door sporters, coaches én de Nederlandse bevolking – ontstaat waardevolle kennis die kan bijdragen aan beleidsontwikkeling. Zo wordt duidelijk waar kansen liggen en hoe de waarde van topsport vergroot kan worden.

Monitor Topsport in Nederland (TiN)

In 2023 ontwikkelde het Mulier Instituut – in samenwerking met het ministerie van VWS, NOC*NSF en de Vereniging Sport en Gemeenten – de monitor Topsport in Nederland (TiN).

Met de TiN brengen we jaarlijks de ontwikkelingen op de belangrijkste indicatoren van de Nederlandse topsport in kaart. In de rapportages komt een breed palet aan thema's aan bod die relevant zijn voor beleidsmakers en organisaties in de topsport. Zo biedt de monitor inzicht in de maatschappelijke waardering van topsport, maar ook in het carrièreperspectief van coaches, de tevredenheid van topsporters en coaches over de faciliteiten, en hun beoordeling van het topsportklimaat. In september 2025 verscheen de tweede rapportage. Voor deze publicatie hebben de onderzoekers grootschalig data opgehaald onder de Nederlandse bevolking, topsporters, talentvolle sporters, coaches

en technisch directeurs van bonden. We benoemen een aantal belangrijke resultaten.

Welzijn en sociale veiligheid: positief beeld, maar ruimte voor verbetering

De meeste sporters beoordelen hun mentale en fysieke gezondheid positief. Mannelijke sporters geven hun mentale gezondheid gemiddeld een hogere score dan vrouwelijke sporters. De ruimte voor verbetering ligt voor de fysieke gezondheid volgens de sporters vooral in betere voeding en meer rust. Voor de mentale gezondheid hebben veel sporters behoefte aan praten met een psycholoog of mentaal begeleider. Sommige sporters praten liever met naasten, maar de meerderheid heeft een voorkeur voor een professional. De meerderheid van de sporters voelt zich veilig in zijn of haar topsportomgeving (90% van de talentvolle sporters en 87% van de topsporters). Toch komt ongewenst gedrag regelmatig voor. Van de talentvolle sporters geeft 38 procent aan in het afgelopen jaar te maken te hebben gehad met ongewenst gedrag. Bij topsporters zijn dat er zelfs twee op de vijf. Vrouwelijke topsporters hadden het meest te maken met intimidatie/machtsmisbruik. Mannelijke topsporters en talentvolle sporters hebben vaker te maken met schelden of pesten. Vaak zijn de plegers medesporters – teamgenoten of sporters uit dezelfde trainingsgroep – en trainers of coaches.

Coaches over sociale veiligheid: 'Waar ligt de grens?'

Coaches in de topsport bevinden zich vaak in een spanningsveld: ze willen het maximale uit hun sporters halen, maar worstelen soms met waar de grens ligt tussen grensverleggend en grensoverschrij-

dend gedrag. Veel coaches ervaren dit als een grijs gebied.

Ruim de helft van de coaches bespreekt met zijn of haar sporters welk gedrag zij als (on)gewenst zien. Toch voelt een aanzienlijk deel zich onder druk staan. Eén op de drie coaches geeft aan dat de toegenomen aandacht voor sociale veiligheid hun functioneren belemmert. Daarnaast voelt één op de acht coaches zich niet veilig in de topsportomgeving. Opvallend is het relatief lage vertrouwen dat coaches hebben in een goede afhandeling van meldingen van grensoverschrijdend gedrag. Ze ervaren dat coaches bij dergelijke meldingen zelden worden beschermd of gehoord, zeker in vergelijking met sporters. Deze gevoelens van kwetsbaarheid maken duidelijk dat sociale veiligheid in de topsport ook een thema is voor coaches, en niet alleen voor sporters.

"53 procent van de Nederlanders vindt dat topsport een positieve bijdrage levert aan de maatschappij"

Vier op de tien topsporters komen moeilijk rond

Topsport vraagt veel toewijding, maar levert lang niet altijd financiële zekerheid op. Een kwart van de topsporters in Nederland verdient minder dan 10.000 euro bruto per jaar met zijn sport. Bijna de helft combineert zijn sportcarrière met (deeltijd)werk om rond te kunnen komen. En zelfs dat is niet altijd genoeg: 40 procent van de topsporters geeft aan

dat het totale maandelijkse inkomen – uit topsport én werk – niet voldoende is om in het levensonderhoud te voorzien en tegelijk op hoog niveau sport te blijven beoefenen.

Sporters die een inkomen ontvangen van het Fonds voor de Topsporter ervaren minder vaak financiële problemen. Toch is ook binnen deze groep het inkomen voor sommigen onvoldoende om financieel stabiel te zijn.

Belangrijk om te vermelden: topsporters uit het betaald voetbal zijn sterk ondervertegenwoordigd in dit onderzoek. De financiële situatie van deze specifieke groep sporters wijkt doorgaans af van andere topsportdisciplines.

Beperkt perspectief en weinig erkenning voor coaches

Topsportcoaches zijn kritisch over hun eigen carrièrekansen. Uit de monitor blijkt dat slechts een derde (34%) vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn om door te groeien tot topcoach op het hoogste niveau. Daarnaast ambieert één op de vier coaches (25%) een loopbaan in het buitenland – mogelijk een teken dat ze daar meer perspectief of waardering verwachten.

Ook over de maatschappelijke erkenning van hun vak zijn coaches weinig positief. Meer dan de helft (52%) vindt dat het beroep van topsportcoach in Nederland onvoldoende (maatschappelijke) waardering krijgt.

Wat vindt Nederland van topsport?

Hoe kijkt de Nederlandse bevolking aan tegen de maatschappelijke waarde van topsport? Om daar inzicht in te krijgen, vroegen we 1.700 volwassenen hoe zij de rol van de Nederlandse topsport in de samenleving beoordelen. Het beeld is overwegend positief: 53 procent vindt

DE NEDERLANDSE 3X3 BASKETBALLERS VIERN HET OLYMPISCH GOUD NA DE SPECTACULAIRE FINALE TEGEN FRANKRIJK IN PARIJS VORIG JAAR.

dat topsport een positieve bijdrage levert aan de maatschappij. Dat is iets meer dan in 2020, toen dit 50 procent was. De belangrijkste positieve effecten die mensen noemen, zijn 'collectieve identiteit en trots' en 'geluk en passie'.

Eén op de twaalf Nederlanders (8%) ziet vooral negatieve gevolgen van topsport. 'Tijdelijke werkgelegenheid' en 'agressie/geweld' worden het vaakst als negatieve effecten genoemd. Opvallend is dat in 2025 meer mensen dan in 2020 vinden dat topsport agressie en geweld in de hand werkt. Recente gebeurtenissen op het vlak van supportersgeweld, topsportcultuur, discriminatie, (sociale) veiligheid en transgendersport spelen hier wellicht een rol in. Hier ligt mogelijk ruimte om de maatschappelijke waarde van topsport verder te vergroten.

Topsport verbindt, maar zet beperkt aan tot bewegen

In dezelfde peiling vroegen we Nederlanders ook welke waarde topsport voor hen zelf heeft. De verbindende kracht van topsport blijkt duidelijk: ruim de helft (54%) voelt zich door topsport verbonden met een land, streek of club. Bijna net zo veel mensen (48%) ervaren verbondenheid met anderen wanneer zij samen naar topsport kijken.

De inspiratiewaarde van topsport is daarentegen beperkter. Zo zegt 40 procent niet geïnspireerd te raken om meer uit zichzelf te halen door topsport, tegenover 25 procent die dat wél ervaart.

Slechts één op de vijf Nederlanders is (meer) gaan sporten of bewegen door het voorbeeld van topsporters. Die inspirerende werking is vooral zichtbaar bij mensen die al actief zijn: onder wekelijkse sporters ligt dit aandeel beduidend hoger.

Bij mensen die niet regelmatig aan sport doen is het effect minimaal – slechts 4 procent geeft aan door topsporters in beweging te komen.

Vragen voor de toekomst

De maatschappelijke waarde van topsport in Nederland is zichtbaar: topsport verbindt mensen, inspireert en draagt bij aan trots en identiteit. De Nederlandse bevolking waardeert topsport overwegend positief, maar ervaart meer agressie en spanningen binnen de topsportcultuur dan voorheen. Sporters zijn overwegend tevreden over hun gezondheid en voelen zich vaak veilig in hun topsportomgeving. Tegelijkertijd staan sporters en coaches voor uitdagingen op het gebied van mentale gezondheid, sociale veiligheid, financiële zekerheid en carrièreperspectief.

Voor de toekomst rijzen daarbij belangrijke vragen. Hoe kunnen we de sociale

veiligheid in de topsportomgeving verder verbeteren? Niet alleen voor sporters, maar ook voor coaches. Welke rol speelt mentale gezondheid bij duurzaam presteren? En hoe zorgen we ervoor dat passende ondersteuning breed toegankelijk wordt? Hoe kunnen we de financiële situatie van topsporters structureel versterken? Verder is het de vraag hoe topsport beter benut kan worden om meer Nederlanders te inspireren – ook degenen die nu niet actief sporten. Tot slot vragen agressie en geweld in de topsportcultuur om een effectieve aanpak. Het beantwoorden van deze vragen biedt aanknopingspunten om de maatschappelijke waarde van topsport verder te vergroten. ●

De 'Monitor Topsport in Nederland 2025' is te vinden op de website van het Mulier Instituut.